

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw”

Adres redactie: ds. H. Amelink, Waal 5, Langerak (Z.-H.)

Administratie: Drukkerij Steenberg, Slotlaan 220, Zeist

A. H. Algra

Randkerkelijkheid

*„Al de tollenaars nu en de zondaars
plachten tot Hem te komen om naar
Hem te horen.”* *Lukas 15:1*

Het woord „randkerkelijkheid” is niet mooi nederlands. Het is niet eens nederlands. Het is ook geen duidelijk woord dat precies aangeeft wat er mee bedoeld wordt. Maar het wordt veel gebruikt en iedereen weet wel in welke richting het wijst. En wat voor gevoelens het oproept. Bijvoorbeeld:

Kerkvisitatie. De broeders visitatoren werken hun vragenlijst af. Groeit de gemeente nog? De praeses van de kerkeraad antwoordt, dat door de groei van de stad inderdaad ook het ledenaantal van de gemeente toeneemt, maar helaas moet geconstateerd worden dat met die groei ook de randkerkelijkheid toeneemt. De zelfkant van de gemeente wordt ook groter.

Dan kijken de visitatoren bedenkelijk. Ze vinden wel een toepasselijk woordje, maar dat komt dan hierop neer dat de kerkeraad veel trouw wordt toegewenst en wijsheid, want de randkerkelijkheid is een zorg, een probleem. De kerkeraad is te beklagen, dat er naar verhouding zo'n brede zelfkant aan de gemeente zit.

Vrijmaking. Wanneer de vrijmaking plaatselijk niet sterk om zich heengreep, meenden de broeders in de kleine vrijgemaakte kerk toch een lichtpunt te kunnen ontdekken. Niet alleen hierin, dat Christus aanwezig is waar het Woord trouw wordt bediend, ook al zijn er maar tien hoorders, maar ook hierin, dat uitsluitend meelevende leden zich hadden vrijgemaakt. De grote „rand” was synodaal gebleven en je vormde als kleine vrijgemaakte kerk een keurbende van uitgelezen gereformeerden, een selecte groep van oer-gereformeerden.

Bij de vele afscheidingen of doleanties van onze dagen komt de randkerkelijkheid opnieuw op het tapijt. De kleine groep die de kerk weer tot reformatie deed komen, of hoe het dan maar geformuleerd mag worden, maakt opmerkingen in dezelfde geest: we zijn wel klein geworden, we zijn ons gebouw kwijt waarvoor we ons zo hadden ingezet, maar we zijn gelukkig meteen de „rand” ook kwijt en al die tuchtgevallen. De dominee en de kerkeraad zijn met de „rand” blijven zitten en dat zal ze wel spijten. Want de kerkeraad is het trouwe deel kwijtgeraakt; wij waren de besten in de bijdragen, de trouwsten

in de kerkgang, en bij ons is zowat de hele mannenvereniging, dat zegt al genoeg. Wat is er rondom de kerkeraad achtergebleven? Al die lui die je in de kerk beter kwijt dan rijk kunt zijn.

Er werd tegen een dominee gezegd: U ziet het nu, Uw beste en trouwste leden hebben U moeten verlaten, en wat is er bij U achtergebleven? Zeker, de meerderheid. Maar wat hebt U daaraan. Moet U nu met al die lui verder optrekken, die kerkelijk maar zo onverschillig zijn? U zou het bij ons beter hebben!

Waarop de dominee antwoordde, dat hij blij was dat hij met de „rand” was blijven „zitten”, want dan wist hij tenminste dat hij wat te doen had.

Was dat een gekke opmerking voor een gereformeerd predikant? We menen dat hij de Evangeliën goed gelezen heeft. Want heeft Christus niet opmerkingen gemaakt in dezelfde richting? Die gezond zijn, hebben geen dokter nodig, maar die ziek zijn. Ik ben niet gekomen om rechtvaardigen te roepen, maar zondaars, tot bekering.

Onze Heiland heeft er niet over geklaagd dat vrijwel al zijn tijd ging zitten in het contact met de „rand”. Hij heeft juist het zoeken van het verlorene als het eigenlijke van het herderschap gezien. Hij geeft dat aan, in de twee korte gelijkenissen van Lukas 15. De herder laat een tijldang 99 schapen onverzorgd achter, om er één te zoeken, dat hij mist. De vrouw houdt een hele poos met haar werk op, om het éne stuivertje te zoeken dat ze kwijt is.

Urenlang tafelde en sprak Hij met tollenaars en zondaars. Hij heeft niet geklaagd dat Hij aan zijn eigenlijke werk niet toekwam, de opbouw van de gemeente, haar organisatie, de ontwikkeling van het geestelijke leven, de verdieping van de kennis bij de gemeente.

En daar kunnen wij als ambtsdragers soms zo over klagen. De randkerkelijkheid is een rem op het leven van de gemeente, de gesprekken halen zo weinig uit, je komt aan studie niet méér toe, die hele zoom van minder meelevende leden houdt de gemeente tegen in haar vaart naar het ideaal. En wat is het ideaal? Een model-gemeente, doorkneed

in de Schriften, volijverig in alle gereformeerde werken. We geven toe dat we het ideaal niet bereikt hebben en dat we nogal een „rand” hebben. En dat spijt ons.

Wij mogen wel eens overwegen of wij ons niet verkeerd hebben opgesteld tegenover de „rand”. Al van de eerste eeuwen van de kerkgeschiedenis af is er een drift geweest om de kerk te zuiveren. De halven en de slappen moesten verdwijnen. De tucht prijzen we als uiterste remedie, tot behoud van de zondaar, maar de praktijk laat vaker zien dat méér de begeerte voorzit om de gemeente te ontdoen van wat in haar ogen de wilde loten zijn. We behoeven slechts te wijzen op de haast die soms gemaakt wordt: 's zaterdagavonds op de stoep van de zondaar even het boodschapje afgeven dat hij de volgende dag niet aan de tafel des Heren komen mag. We denken ook aan het recente verwijderen van hele kerken uit het verband der kerken. Er zal aan die kerken heel wat mankeren, maar ze proberen tenminste in een donkere wereld een licht te zijn en ze trachten midden onder het moderne heidendom gestalte te geven aan Christus' getuigenis.

We zouden blij kunnen zijn met de „rand”. Die rand maakt dat we als ambtsdragers nog wat te doen hebben, een gemeenschap van rechtvaardigen heeft geen bekering van node. Wij, als gereformeerden, hebben wel eens wat neergekeken op kerkelijke gemeenschappen die maar met moeite een handjevol mensen bij elkaar kunnen krijgen in een oude, grote kerk; maar we zouden er blij om moeten zijn dat er nog predikanten van zo'n gemeente, verheugd in hun Heer, trap op trap af lopen om op honderden adressen te spreken van het heil dat er in Christus is. Mannen en vrouwen die de zondaars en zondaresen opzoeken en terecht blijven vinden dat hun leven zin heeft en hun ambt inhoud; al komen er 's zondags maar een goede honderd mensen naar dat bakbeest van een kerk.

U zult zeggen: er is toch verschil tussen Jezus' dagen en de onze, want we lezen dat de tollenaars en zondaars naar Hem plachten te komen. Met de randkerkelijkheid daarentegen heb je juist deze moeite dat die niet of sporadisch naar de kerk komt. Inderdaad, er is een sterke drempelvrees en het is de

vraag of we er wel op ingericht zijn; of onze preken er wel op ingesteld zijn, om de tollenaars en de zondaars in het hart te grijpen.

Want hoe had Christus zich op hen ingesteld? We vernemen het van zijn tegenstanders. Deze ontvangt de zondaars en eet met hen. Als we in plaats van „ontvangen” eens schrijven „accepteren”, dan hebben we het begrepen. Het is hetzelfde woord, maar bij „ontvangen” kunnen we nog denken aan: in huis ontvangen, zonder meer. „Accepteren” wil zeggen: geheel aanvaarden. Greijdanus zegt van dit woord, bij Lukas 15 : 2: „welwillend of met gunstige gezindheid en blijde ontvangen of opnemen”. Terwijl het eten met de zondaars duidt op innige gemeenschap. En

dan niet in de zin van: eerst bekéren en dán met ons aan tafel, want zo lezen we er niet van in de Evangelieën. Die bekering kwam wel, en die was al bezig te komen mét het horen naar Jezus, maar wat deze mensen in Jezus vooral trok, dat moet geweest zijn het besef: hij negeert ons niet zoals de leiders doen en het publiek; Hij accepteert ons volledig. Wij zijn niet pas voor Hem acceptabel wanneer we ons maar eerst bekeerd hebben, maar al veel eerder; Hij aanvaardt ons terwijl wij nog grove zondaars zijn.

Door de tollenaars en zondaars aldus te ontvangen en met hen te eten, gaf Jezus ruimschoots stof om te lasteren. „Deze is een vriend van zondaars en Hij is een vraat en

een wijnzuiper.” Die laster heeft Hem niet van zijn werk weerhouden. Hij is hen als vriend blijven zoeken. Hij heeft hún tafel niet omgekeerd en hen heeft Hij niet met zweepen weggedreven. Hij ging met hen aan tafel en at en dronk met hen. En toen zij in Hem een vriend zagen, geen verachter, toen was de weg open voor het tafelgesprek, het Evangelie.

Zo kan het ook nu nog gebeuren dat een vrij onverschillige jongeman toch een relatie met de gemeente van Christus houdt en ook houden wil, omdat er één gezin is dat hem accepteert. Hij gaat eens een avond niet naar de bar maar naar dat huis „want daar zijn ze altijd zo hartelijk voor me”.

H. J. van der Kwast

KERKELIJK Leven

Alles is immers het Uwe

In een Duits oorlogsboek las ik eens een toespraak van een oud soldaat.

Teruggekeerd uit de verschrikkingen van de wereldoorlog vonden de soldaten hun vaderland in een uiterst deplorabele toestand terug.

Iedereen was ontuchtend en de moed zonk de mensen in de schoenen.

De soldaat zei in zijn toespraak iets over het vaderland.

Het kwam ongeveer hierop neer: „We zijn uitgetrokken in groot enthousiasme en het woord vaderland lag vóór op onze lippen en stond op alle vaandels; we zijn teruggekeerd in grote wanhoop, hebben de ellende gezien maar dragen nu het woord vaderland in ons hart”.

Aan deze woorden heb ik de laatste jaren dikwijls moeten denken bij de verontrustende ontwikkelingen in ons kerkelijk leven.

Na de vrijmaking hadden we het woord kerk vóór in onze mond en stond het met grote letters op de vaandels.

We zagen weer de rijkdom van de kerk, van de gemeenschap der heiligen en velen maakten zich op om de strijd van de kerk overal te strijden.

Hoe prachtig was het in die kerk en hoe rijk was de gemeenschap der heiligen.

Maar nu in onze dagen vragen sommigen zich vertwijfeld af, wat hiervan nu waar en echt is geweest.

Hoe werd er niet gesproken over die gemeenschap binnen de kerk.

Wat werden de lijnen strak getrokken en wat is er gepreekt over de heerlijkheid van de kerk.

Vandaag staan we er voor, dat die gemeenschap niet zo sterk en rijk was als velen dachten.

In de storm die over ons kwam is heel wat ineengestort.

Het bleek niet mogelijk elkaar vast te houden bij onderscheiden inzichten en de verscheidenheden groeiden uit tot tegenstellingen.

In de daaruit voortvloeiende twisten aarzelden velen niet om van een tegenstelling als waarheid en leugen te spreken onder christenen die vele jaren samen den Here dienden.

Het is niet verwonderlijk dat er mensen zijn, die diep teleurgesteld, moeite krijgen om het wonder van Christus' kerk te zien.

Het is niet mijn bedoeling om te suggereren dat het spreken over de kerk in onze kringen slechts lippendienst was.

Zo ongenueanceerd moeten we de zaak niet stellen.

Wel geloof ik dat er dikwijls erg oppervlakkig over de kerk is gesproken en is vergeten dat we het werk van God in de samenvergadering van de zijnen niet kunnen aftasten.

Ook zijn er veel te vlot conclusies getrokken uit de belijdenis en uit schriftwoorden, waardoor aan het verborgene dat altijd aan het kennen van het geloof verbonden blijft, te weinig ruimte is gelaten.

Evenmin wil ik stellen dat we nu het woord kerk in het hart geschreven vinden; laten we hopen dat we zover komen.

Intussen zitten we midden in de moeite.

Daarbij mogen we vooral niet vergeten dat er een jeugd onder ons opgroeit, die een heel andere taal gaat spreken dan de ouderen.

We moeten er ons voor wachten dat we dit alles met leuzen gaan afdoen. Al te gauw zijn we geneigd om in de druk te gaan zeggen: „Maar in dit alles zijn we meer dan overwinnaar” of we citeren een ander gedeelte uit de Schrift dat zegt dat Christus' kerk nooit ondergaat.

Aan de waarheid van die woorden zal niemand tornen, maar wanneer we weer aan alle kanten verliezen lijden, doen we beter niet zo vlot van overwinningen te spreken.

Hetzelfde geldt van een oproep tot verootmoediging.

Die verootmoediging moet concreet zijn.

Laten we hopen en bidden dat onze droevige ervaringen ons dichter brengen bij onze Heiland en Zaligmaker en we door de Heilige Geest geleid duidelijker gaan onderscheiden, dan kunnen we wellicht ook lering trekken uit de jongste geschiedenis.

We hebben nu meegemaakt dat onze gemeenschap niet bestand is gebleken tegen een verscheidenheid van inzichten in de waarheid.

De broeders, die van ons gescheiden zijn zullen mij dit niet toestemmen. Er zijn er, die van een menselijk inzicht in de waarheid niet willen weten, we hebben immers de Schrift en de belijdenis.

Men heeft er geen oog voor, dat wij mensen, ook wij christen-mensen ons die waarheid eigen maken en dat er daarom in het verstaan van die waarheid nuances kunnen voorkomen.

De geschiedenis van de kerk is niet met ons begonnen.

Het is ook niet voor het eerst, dat de gemeenschap binnen de kerk een verscheidenheid van de leden niet kan dragen.

Boven dit artikel schreef ik de bekende woorden van Paulus aan de gemeente van Corinthe uit. (3 : 21)

De apostel verwijt de gelovigen in die gemeente dat zij nog vleeselijk zijn.

De één is van Paulus, de ander van Apollos, weer een ander van Céphas.

Er was in die gemeente een begin van partijvorming.

We kunnen ons maar al te best voorstellen, hoe deze ontstond.

Paulus was een geleerd man; hij kon niet zo best spreken, maar geweldig diepzinnig

schrijven. Hij was echt een man om school te maken.

Apollos de redenaar had waarschijnlijk de eenvoudigen meer op zijn hand.

En Petrus had zo zijn eigen kwaliteiten.

Er is in de gemeente verscheidenheid van gaven.

Daarin betoont zich de rijkdom van de genade van Christus.

Want de gemeente van Christus is de plaats waar alle bloemen mogen bloeien en ieder in Hem zichzelf mag zijn.

Daarin is die gemeente volstrekt enig in de wereld.

En de geringste onder de broeders brengt het zijne in.

Het was dus prachtig die verscheidenheid in gaven van de dienaren van het evangelie Paulus, Apollos en Céphas.

Maar die gemeente kon dit niet dragen.

We weten allen hoe het in partijvorming toegaat.

De één is alles en de ander is eigenlijk niets.

Het vleeselijke in Corinthe was dat de één zei: „Paulus, dat is alles” en de ander: „Paulus, die kan je houden geef mij maar Apollos dat is het”.

Deze mensen meenden rijk te zijn, maar waren arm.

Paulus wijst die vermeende rijkdom aan, wanneer hij zegt: „Alles is immers het uwe”.

In Christus Jezus komen al die gaven tot de gemeente en wie zich het éne toeëigent, maar het andere veracht doet zichzelf en de gemeenschap te kort.

Op het vaste fundament dat gelegd is, gaat de waarheid openbloeien, daarin hebben allen een taak en een plaats en zo wordt het gebouw van Gods gunstbewijzen opgetrokken.

Partijvorming is het begin van het schisma in de kerk.

Men is dan bezig zijn eigen waarheden te selecteren om die vervolgens als de Waarheid aan te dienen.

Het heeft de schijn, dat men het dan pas gaat zien en beleven.

Het kan gepaard gaan met geweldige inzet en vroomheid en de indruk wekken dat dit nu het ware is.

Maar die vroomheid heeft iets krampachtigs en is niet vrij van een soort zelfstrcling.

In werkelijkheid is het verschralling, omdat niet de eenheid in de waarheid in Jezus Christus wordt gezocht en niet wordt opgetrokken met al de heiligen. Het is dan ook geen wonder dat in de gemeente van Corinthe veel hoogmoed en weinig nederigheid werd gevonden.

Paulus wijst dit eerbetoen van de hand.

Hij wil niet dat van Christus' Kerk, een Paulus-kerkje of Apollos-gemeente wordt gemaakt.

Hij signaleert een groot gevaar voor Christus' kerk in deze wereld.

Voortdurend moet de kerk hier waakzaam zijn en dikwijls zullen we elkaar aan dit woord moeten herinneren.

(wordt vervolgd)

Leer en leven

Op een christelijke middelbare school in ons land wordt godsdienstonderwijs gegeven door een predikant. Dat is waarschijnlijk niets bijzonders. Op een christelijke school behoort immers niet alleen een christelijk leven te worden geleefd, maar ook de christelijke leer te worden geleerd. En er zijn meer predikanten, die een extra inkomentje verdienen bij het onderwijs. Het zij hun gegund. In muzikantenkringen heet zo iets een schnabbeltje — bij theologen noemt men zulks een neven-functie. De predikanten behouden de waardigheid van hun ambt, ze blijven bij hun leest en 't is mooi meegenomen. Zo denken de kerkeraden er meestal ook over. Elk zelfverwijt over een te lage bezoldiging verdampt bij de gedachte aan de prachtig betaalde overuurtjes, die nog goed besteed zijn ook. Een voordelige vorm van evangeliseren, moogt u zeggen van ons.

Deze predikant behandelde dit voorjaar uitvoerig het evangelie van Christus' opstanding uit het graf. De belangstelling van de leerlingen was matig. Maar dat merkt een predikant waarschijnlijk niet op, want de klas gebruikt de tijd van de niet-examenvakken wel nuttig voor andere vakken. Onze predikant bleef wat lang hangen bij de „stof”, maar ook dat is voor een predikant het vermelden nauwelijks waard.

Toch waren er wel enkele leerlingen bij, voor wie alles nieuw en adembenemend boeiend was. Er was zo een jongen uit een buitenkerkelijk gezin, die elk lesuur had opgelet, alles had opgetekend, en breed had overwogen. Toen het onderwerp afgerond was, sprak deze buitenkerkelijke leerling eindelijk zijn antwoord: zijn eindconclusie over het opstandingswonder. Openhartig, zoals de moderne jeugd nu eenmaal is, zei hij: „alles goed en wel — maar ik geloof er niets van.”

o—o

Mogen we even pauzeren?

De jongeman geloofde dus niets van het wonder van Christus' opstanding uit de dood. Hij was uitvoerig ermee geconfronteerd — maar zijn kritisch verstand en zijn ervaring kwamen er tegen op. En hij eiste van zichzelf een beslissing: aanvaarden of verwerpen, deze „geschiedenis”. Dat krijg je, met buitenkerkelijke leerlingen op christelijke scholen. Voor hen is de bijbelse geschiedenis geen gesneden koek, waarbij een jarenlange christelijke opvoeding hen over de drempel van het geloof heeft getild. Voor hen is het Evangelie de confrontatie met iets geweldigs; iets, dat boven elke mythe uitgaat; iets, waartegen je ja zou willen zeggen. Als je kon. En dat kon deze jongeman nu net niet. Bij wijze van provocatie beleed hij zijn ongelof. Misschien in de hoop (wie zal het zeggen?) dat de leraar-predikant hem behalve kennis ook geloof kon bijbrengen.

Maar dat kon deze predikant niet. Hij achtte zich op die post tenslotte geen herder maar leraar. En hij overdonderde zijn leerling eenvoudig met zijn ongedachte antwoord. Hij sloeg hem letterlijk de mond dicht. Met welk antwoord? Zei hij: dat krijg je, als je niet gedoopt bent? Of zei hij: dat krijg je, als je ver van het licht van het Evangelie opgroeit? Of: dat krijg je, als je van geen christelijk toeten of blazen weet? — Nee, de predikant zei iets, dat nog veel gemener is. Hij zei: „ik geloof er ook niets van”.

o—o

Nog even pauzeren?

Er zijn sedert de opstanding van onze Heiland altijd mensen geweest, die tegen beter weten in beweerden: dat Hij niet opgestaan was, maar — uit oogpunt van propaganda —

gestolen door zijn discipelen. Deze leugen is tot op de huidige dag verbreid, zegt de Bijbel. Maar tot het corps van deze leugenaars bleek ook onze predikant te horen. Hij was kennelijk goed verlicht door de goden dezer eeuw, blies zijn partijtje Schrift-kritiek ongezouten mee, distancieerde zich van de dingen die onder ons volkomen zekerheid hebben en die door talloze getuigen zijn bevestigd — en had zich als „weldenkend modern mens” losgemaakt van „verouderde joodse mythen”. Hij heeft Mozes en de profeten bestudeerd, maar ofschoon iemand uit de doden opstond hij heeft zich niet laten zeggen.

Daarmee doet hij zichzelf ernstig tekort. Daarmee sluit hij zich welbewust uit van de gemeente, die zalig wordt. Daarmee beneemt hij zich alle troost voor dit en voor het toekomstig leven. Daarmee houdt deze dienaar van het Goddelijke Woord de waarheid in ongerechtigheid ten onder, brengt het woord tot zwijgen. Daarmee tracht hij zijn Opdrachtgever als leugenaar voor te stellen, diens Woord als mythe. Maar dat alles weet hij — en moet hij weten.

D. W. L. MILO

Veel erger is: dat deze dubbelbetaalde zie-leherder zijn christelijke schooljeugd een ellendig Evangelie brengt. En het allerergst is, dat deze herder een jong schaap, dat aan de rand van een afrond staat, een gewetenloze schop geeft. Deze herder geeft zijn leven niet voor zijn schapen — maar offert hun levens op om het eigen normloze leven te kunnen rekken. Dat bleek, want de klas reageerde.

o—o

Een gereformeerde jongen greep namelijk in. Die had provocatie-en-antwoord goed in zich opgenomen. En wat zei dit verbondskind, als spontane reactie op dit onchristelijke gesprek? Vroeg hij de predikant, zijn uitspraak terug te nemen? Protesteerde hij tegen dit soort onderwijs op een christelijke school? Maakte hij de leraar duidelijk, dat deze lijnrecht tegen zijn leeropdracht, tegen het bestuur der school, tegen het Evangelie, tegen het Woord van God inging? Vroeg hij de leraar, ermee rekening te houden: dat de vraagsteller uit een buitenkerkelijk gezin kwam?

Nee, niets van dit alles. De gereformeerde leerling ging een stap verder dan zijn leraar. Die had maar één vraag over voor zijn leraar. Hij vroeg: „waarom houdt u ons dan zo lang bezig met die kolder?”

En op dat ogenblik barstte de bom. De leraar vond dat het nu wel genoeg was, dat de leerlingen zich misdroegen, dat het uit moest zijn met deze discussie, dat ze hun monden dicht moesten houden, dat hij niet van plan was zich te laten beledigen, en zo voort.

o—o

Mogen we nog even?

Want nu komt de vraag: waarom was de leraar op dat moment boos? Waarom ontbrandde zijn „heilige toorn” zo laat?

Wij vrezten het antwoord. Want deze dienaar des Goddelijken Woords was niet veront-rust, toen dit Woord in zijn waarheid werd aangetast; kwam niet op voor zijn Heer; was

niet pijnlijk getroffen door de verloochening, ging zelfs naast de loochenaar staan en dekte deze met zijn gezag. Maar op het moment dat zijn functie, zijn goedbetaalde nevenfunctie, op de tocht kwam te staan, achtte hij zich pas bedreigd. In zijn inkomen, in zijn gezag, in zijn ambt, in zijn reputatie, in zijn leven, in zijn totale reutemetet bedreigd.

U begrijpt, lezer, dat het voorgaande verhaal recente geschiedenis is? Laten wij er haastig bijzeggen: niet op een vrijgemaakte school; en de leraar is niet te vinden in ons kerkelijk Handboek-1968; ook niet in dat van 1965 — waarin veel meer predikanten paraiseren. U kunt deze geschiedenis dus laten rusten met de slaapverwekkende zekerheid, dat deze dingen in de boze wereld geschieden, maar niet onder ons.

Laten wij het hopen. Maar er zijn twee manieren van onderwijzen: door woorden en door daden. Zeer terecht spreken wij van leer en leven.

En onze leer is langzamerhand wel zeker-gesteld in belijdenisgeschriften, jurisprudentie van hoogkerkelijke vergaderingen en dito personen, ondertekeningsformulieren voor ambtsdragers, kerkenordening, votums van kerkbladredacteurs en dergelijke verzeke-ringen.

Maar ons leven, onze levenswandel als u wilt, is misschien door dit perfectionisme wel wat verwaarloosd. Dat mag wel eens op de helling. Want met een beroep op de zuivere leer wordt ons kerkelijk handboekje ieder jaar dunner. Het wordt gaandeweg kleiner, totdat het zeer klein zal geworden zijn.

Onze levenswandel is vaak zo, dat wij anderen geen troost bieden voor dit noch voor een toekomstig leven. Zodat wij geen leesbare brieven van een opstandingsevangelie zijn — maar onze portie alleen in dit leven schijnen te zoeken. Zodat wij — met onze christelijke en onchristelijke activiteiten — allesbehalve een blijde boodschap verkondigen aan mensen, die in even grote duisternis wandelen als wij. Zodat wij — driedubbel overgehaalde gereformeerde christenen — in feite precies hetzelfde doen als de predikant tegen de buitenkerkelijke leerling deed: het lijkt er niet op, dat wij er zelf iets van geloven.

Maar laat niemand dat zeggen. Want dan worden we pas goed boos!

CORRECTIE

Mijn vorig artikel droeg tot titel „Wat is een verworpen steen?”. Zo stond het ook in de drukproef. Iemand vond het beter deze titel te wijzigen in „Wat is een weggeworpen steen?”.

Als u mijn mening mocht vragen: een weggeworpen steen kan, naast de beoogde betekenis, óók de betekenis hebben van een steen die, bijvoorbeeld gaande van David naar Goliath, nog een missie, een boodschap heeft. Met „verworpen steen” doelde ik echter op een steen, die geen missie, geen boodschap meer heeft. Vandaar dat ik u zou willen adviseren, het maar te houden op de „verworpen steen”.

D. W. L. M.

Vrijmaking of Wederkeer

Voor vijf en twintig jaar

Het was maandag 11 augustus jl. vijf en twintig jaar geleden dat op een vergadering in de Lutherse Kerk in Den Haag het startschot tot de vrijmaking werd gegeven. 't Was nog oorlog. Prof. dr. K. Schilder, die geruime tijd was ondergedoken om aan arrestatie door de bezettende macht te ontkomen, kon zich juist weer vrij bewegen, omdat de Duitsers niet de indruk wilden wekken, dat zij het de kerken lastig maakten.

Hij las daar de Acte van Vrijmaking of Wederkeer voor, een stuk, dat bedoeld was om in te dienen bij de kerkeraden en waarin de ondertekenaars verklaarden de besluiten van de generale synode van 1943-1944 met woord en daad niet voor vast en bondig te houden en door deze besluiten voor de gezamenlijke kerken en voor zichzelf de gemeenschap van Woord en Sacramenten verbroken te zien. Het indienen van deze Acte bedoelde te komen tot herstel van het verbroken verband van de gelovigen en kerken. De kerkeraad, bij welke zij ingediend werd, werd toch verzocht het juk, dat genoemde generale synode aan de kerken had opgelegd, af te werpen om het de ondertekenaars zo mogelijk te maken zich onder zijn opzicht te blijven stellen en zo met elkander de herstelde volle gemeenschap van Woord en Sacrament te oefenen in de vreeze Gods.

Genoemde generale synode had de bezwaren tegen de leeruitspraken van 1942 verworpen en de binding daaraan gehandhaafd.

Het was inzonderheid de leeruitspraak over genadeverbond en zelfonderzoek, die op krachtige tegenstand in de kerken was gestuit. Met name deze zinsnede, dat „het zaad des verbonds krachtens de belofte Gods te houden is voor wedergeboren en in Christus geheiligd, totdat bij het opwassen uit hun wandel of leer het tegendeel blijkt.”

Nu zou deze uitspraak zeker niet zoveel bezwaren hebben ontmoet, indien zij niet door een bepaalde synodale interpretatie de samenvatting bleek te zijn van een bepaalde theorie — leer, zo men wil — over het genadeverbond en de sacramenten. Het was de theorie dat eigenlijk alleen de uitverkorenen tot het genadeverbond behoren en Gods beloften ontvangen hebben. De niet-uitverkorenen zouden slechts een plaats hebben in het verbond-naar-zijn-uitwendige-zijde en slechts een algemeen heilsaanbod ontvangen hebben, dat ook tot de heidenen uitgaat. In overeenstemming met deze verbondsoptvatting werd nu ook tweërlei doop geponeerd: een volle doop voor de uitverkorenen, die hun onvoorwaardelijke heilsbelofte zou verzegelen. En dat op deze wijze, dat zij aan de verwerkelijking daarvan reeds deel zouden hebben. Zo werd de doop een zegel van de reeds aanwezige, innerlijke genade of de gerealiseerde wedergeboorte. Vandaar de eis, om de kinderen der gelovigen te houden voor reeds-wedergeboren. Voor de niet-uitverkorenen zou echter de doop slechts een verzegeling zijn van het genoemde algemene heilsaanbod: een niet-volle doop alzo.

In het kort dus de leer van tweërlei verbond, tweërlei Woord van God, tweërlei doop. Alleen aan het eigenlijke verbond, de onvoorwaardelijke belofte, de volle doop was de zaligheid verbonden!

Het is duidelijk, dat op dit standpunt het gelovig werken met het verbond en de belofte en de doop onmogelijk wordt, tenzij men eerst weet in welke zijde van het verbond men een plaats heeft ontvangen; welke belofte men ontvangen had; met welke doop men gedoopt is. Dit moest dan uitgemaakt worden in de weg van zelfonderzoek. M.a.w.

de zekerheid des geloofs moest opgebouwd worden vanuit het subject.

Het subjectivisme viert hier hoogtij.

Om de gezonde leer

Het was in de zware oorlogsjaren dat de strijd hiertegen gestreden werd en de toenmalige bezwaarden met hand en tand zich tegen de binding aan deze leer verzetten.

Want hun strijd ging niet voor of tegen personen.

Maar tegen de binding aan deze leer.

En daarin streden ze voor de rechte leer, de heilige doctrine, naar het woord van Paulus aan Titus: Maar gij, komt uit voor hetgeen met de gezonde leer strookt, 2:1. Op de rechte leer is de kerk gebouwd; op het fundament van de apostelen en profeten. Zórg voor die leer is voor de Kerk van Christus een levensbelang. Dat die zorg in zware oorlogsjaren in haar hart was is haar onvergankelijke eer!

Onze na-oorlogse tijd heeft weinig interesse voor het dogma, de leer der kerk. Een veld winnende „oecumenische” gezindheid gaat leergeschillen liefst uit de weg en kweekt een dogmatische onverschilligheid. Bovendien zuigt een toenemend relativisme aan alle zekerheden.

Maar toen in de laatste oorlogsjaren vrijwel alle zekerheden op deze aarde weggevalen waren, is er gestreden, heftig en hartstochtelijk, voor de zekerheid des geloofs!

Want het subjectivisme, dat in bovengeschetste leer zijn triumpfen viert, is funest voor de zekerheid van het geloof. Nooit mag het uitgangspunt genomen worden in het wankele mensenhart; het enige, volstrekt enige uitgangspunt in alle geloofsoverweging is het Woord van God; de belofte van het genadeverbond.

Daarom streden de „bezwaarden” voor de eenheid van het verbond; voor het toekomen van Gods rijke, ongedeelde verbondsbelofte aan al het zaad des verbonds en voor de éne doop.

We moeten weten, wát we aan God en Zijn Woord hebben!

Om de katholiciteit van de kerk

Daarin streden zij ook voor de katholiciteit van de kerk. Want de „synodale” verbonds- en doopsleer was niet reformatorisch en klassiek-gereformeerd, maar ging terug op de machtige invloed van dr. Abraham Kuypers op zijn leerlingen, die voor vijf en twintig jaar op het toppunt stonden van hun kerkelijke invloed. Het was in wezen Kuypers leer in deze — gedeeltelijk geput uit de na-reformatorische scholastiek — die op de troon gezet werd. En daarin bedreigde de Gereformeerde Kerken het gevaar van sectarisme: een eigen leertype, dat wegvoerde van de brede kerkweg van klassiek-reformatorische stempel. Wil men een buitenstaander horen, Prof. dr. G. C. van Niftrik schreef in het Weekblad van de Ned. Herv. Kerk van 12 aug. '44: „Welnu — als het conflict met Prof. Schilder in de Gereformeerde Kerken niet wordt bijgelegd —, als de bindend-verklaring van de leeruitspraak van 1905-1942 niet wordt teruggenomen —, of als de Synode minstens niet terug komt op de zuiver Kuypersiaanse interpretatie der Verklaring van 1905-1942, dan houden de Gereformeerde Kerken op Kerk te zijn, en verworden ze tot secte. Deze vrees, deze bekommering, liefde tot de Kerk als Kerk zit er bij de bezwaarden achter, als zij zich in deze maanden zo geducht weren!” En even verder: „Wanneer de Utrechtsche Synode in haar tegenwoordige houding volhardt, drijft zij de Gereformeerde Kerken in een sectarisch isolement.”

Geen fanatisme

Wanneer we de geschiedenis nagaan van het verzet tegen de leeruitspraken, dan treft ons een sterke bewogenheid om de rechte, de gezonde leer. Ten koste van veel hebben de latere vrijgemaakten hun verzet volgehouden. Groot en ernstig waren hun bezwaren tegen het Kuypersiaanse schema inzake verbond en doop. Maar fanatisme was hun vreemd. Ze eisten niet, dat deze leer verboden werd, maar verzetten zich tegen de binding er aan en vroegen slechts ruimte voor hun opvatting, waarvan ze vast en diep overtuigd waren dat ze de Schriftuurlijke, confessionele was.

Ze wisten nl. te goed, dat er de eeuwen door een subjectivistische-doperse onderstroming is geweest in het gereformeerde leven, die ook op het punt van verbond en doop zich had laten gelden. Het Kuypersianisme in deze was niet zo maar uit de lucht komen vallen. Het had z'n wortels in het verleden. En daarmee hielden ze rekening. Op de grondslag van de gemeenschappelijke confessie wensten ze verdere discussie, voortgaand gesprek, inplaats van afsnijdende kerkelijke maatregelen, naar welke zijde ook.

Daarom verzetten zij zich tegen de binding aan de leeruitspraak van 1942. Alle fanatisme was hun vreemd. Ze wilden geen knopen zien doorgehakt, maar ontwaard. Daarin was hun standpunt echt geestelijk, gezond kerkelijk, waarlijk oecumenisch-gereformeerd.

En ze bewezen daarin dat kracht gepaard kan gaan met geduld; flinkheid met voorzichtigheid; standvastigheid met lankmoedigheid. Het zijn de fanatici, die in kortzichtigheid de knopen doorhakken en zo brokken maken.

Waar ligt het gezag?

Met deze leerstellige strijd ging een kerkrechtelijke gepaard, die zijn diepte vond in de vraag, waar in de kerk het gezag gelegen is.

In theorie waren beide partijen het er natuurlijk over eens, dat het gezag van de Kerk tenslotte bij Christus berust en niet bij mensen. En eveneens, dat Christus Zijn Kerk regeert door Zijn Woord en Geest.

Maar in de verdere uitwerking gingen ze uiteen.

Volgens de oude, klassiek-gereformeerde opvatting, neergelegd in de Nederl. Geloofsbelijdenis, regeert Christus Zijn Kerk nu verder zo, dat Hij Dienaren des Woords, Ouderingen en Diakenen geeft om Zijn gemeente, in elke plaats, waar Hij haar geplant heeft, met en naar het Woord te regeren en te verzorgen. Samen vormen zij de Raad der kerk, die in alles aan het Woord van God gebonden is en in de kerk geen enkel gezag, door mensen uitgeoefend, boven zich heeft.

Vanwege de geestelijke eenheid oefenen de plaatselijke kerken wel gemeenschap met elkaar via hun afgevaardigden en hebben zij zich wel verbonden om de door de meerdere vergaderingen genomen besluiten voor „vast en bondig” te houden, maar steeds met deze beperking, tenzij bewezen wordt dat die besluiten strijden tegen het Woord van God en de aangenomen, in de Kerkenordening vastgelegde orde der kerken (art. 31 K.O.).

Deze gemeenschapsoefening berooft de kerkeraden dus niet van hun gezag en macht en maakt de gezamenlijke kerken niet tot grotere lichamen met aan het hoofd meerdere vergaderingen als classes en synoden.

Voor de zoveelste keer in de kerkgeschiedenis is het echter gebeurd in de veertiger jaren, dat generale synodes zich zelf beschouwden als „de hoogste instantie in de kerk” en een groot deel der kerkelijke bevoegdheden aan zich trokken. Wie de stukken

uit die jaren leest, komt telkens uitdrukkingen tegen als: het gezag en de autoriteit der generale synode.

Zij deed de leeruitspraken, zonder de kerken er in te kennen.

Zij bond er aan, zonder dat de kerken erin gemoed waren.

Zij ordonneerde dat de kerkeraden zich er aan te houden hadden en beschouwde alle verzet er tegen als aantasting van háár gezag.

Van het „tenzij” van art. 31 K.O. wilde zij niet weten.

Ze trok de tuchttoefening van kerkeraden aan zich.

Ze zette kerkeraden af, die zich niet onderwierpen en liet ze door haar commissie bedreigen, als ze verzet aantekenden.

Ze heeft een waar schrikbewind uitgeoefend, dat na vijf en twintig jaar iemand welhaast als ongelooflijk zal voorkomen.

Met behulp van dit „nieuwe kerkrecht” zette ze ook de binding aan de leeruitspraken door met schorsingen en afzettingen.

Zo werden de kerken geknecht en verstrooid en de gemeenschapsoefening „in de vreeze Gods” naar Zijn Woord alleen verbroken.

Vrijmaking of Wederkeer was het enig mogelijke en gepaste antwoord op dit kerkontbindend drijven... zie, wat we uit de Acte van Vrijmaking of Wederkeer naar voren brachten.

De vrijmaking

De vrijmaking was dus geen afscheid „van de kerk”, maar een verwerping van de binding aan de leeruitspraken en aan de vonnissen, die geveld waren. Een neen zeggen tegen het synodale drijven, dat de kerken dreigde te voeren in het slop van de secte en een nieuwe hiërarchie invoerde. En zij was een oproep tot alle kerkleden om hetzelfde te doen.

Geen afscheiding dus, maar wederkeer tot het echte en waarachtig kerk zijn in gemeenschapsoefening naar het Woord van God en de aangenomen belijdenis en Kerkorde. Een „neen” zeggen tegen een revolutie, die zich van hoger hand voltrok en de kerken in hun greep trachtte te krijgen.

Door de nood gedwongen!

Want alle pogingen om in de weg van overleg en smeekbede deze revolutie te keren, waren mislukt. De synode van 1943-'45 was een **revisie-synode!** De kerkelijke weg was dus bewandeld.

Zo kwam het tot de vergadering van 11 aug. 1944 te 's-Gravenhage en het voorlezen daar van de Acte van Vrijmaking of Wederkeer. Het startschot van de vrijmaking.

Dat wil niet zeggen, dat zij toen direkt overall plaats vond en evenmin, dat allen, die zich vrijmaakten, daartoe deze Acte gebruikten. Plaatselijk verschilden de situaties en de mensen, die zich vrijmaakten. Bij de één woog dit, bij de ander dat zwaarder. Maar zij waren allen, hoe dan ook, doordrongen van het besef, dat vrijmaking een eis van gehoorzaamheid was.

En bij hen, die waarlijk geestelijk leefden, stonden twee dingen vast. Dat het de Here was, die hun deze gehoorzaamheid deed zien en betrachten en dat Hij het was, die ook anderen daarvoor de ogen opende en weer met hen samen bracht in een kerkelijk leven naar Zijn Woord.

In dien zin zagen en beleefden zij de vrijmaking als een gave en werk van God, en tegelijk was er in hun harten droefheid, dat zovelen de ernst van de situatie niet onderkenden en zó een scheur lieten trekken in

G. Janssen

het volk van God. Want de vrijmaking was geen afscheiding van degenen, die niet van de kerk zijn, maar een vasthouden aan de gemeenschap der heiligen, in haar rechte vergadering naar het Woord van God en een wederkeer daartoe, tegenover het verstrooiingswerk der generale synoden.

Consolidatie

In de gebonden kerken is geen terugkeer gekomen op de ingeslagen weg. Grote moeite hebben de generale synodes gehad met de „bezwaarden” in eigen kring, die zich niet vrijmaakten en rustig hun gang konden gaan, omdat de scheur anders nog groter zou zijn geworden. Op allerlei wijze hebben zij geprobeerd de bezwaarden tevreden te stellen: door de Vervangingsformulie van 1946; door allerlei nadere uitspraken; tenslotte door de terzijdestelling van de Vervangingsformule. Maar nimmer is een uitspraak gekomen, dat er in 1942 en daarop volgende jaren verkeerd is gehandeld en gebonden boven de Heilige Schriften uit.

Het **eigenlijke** van de leeruitspraak van 1942 heeft men ook in de Vervangingsformule vastgelegd en toen men deze terzijde stelde heeft men dat veilig gesteld door te verklaren dat de Drie Formulieren van Enigheid dat bevatten!!

Het is daarom allemaal kerkelijk gescharrel geweest van bedenkelijke aard, waarin de duidelijke en klare profetie ontbrak. Misschien is wel het meest beschamende daarbij, dat overigens niemand zich er iets van aantrekt. De ontwikkeling in deze kerken is van dien aard, dat deze vraagstukken volkomen uit de aandacht zijn verdwenen.

De binding aan de belijdenis der kerk zelf is daar zelfs tot een vraagstuk geworden, terwijl de Schriftkritiek als een storm over deze kerken heenraast.

In kerkelijk opzicht heeft men het nieuwe kerkrecht uitgebouwd en vastgelegd in de zgn. Herziene Kerkorde, die onbewimpeld de meerdere vergaderingen ambtelijk (!) gezag toekent, tot over de plaatselijke kerken toe. En het recht van „neen” te zeggen naar art. 31 K.O. met woord en daad, om daarin het Woord van God te belijden als het enige gezag over de kerk, is daarin ingeruild voor de tolerantie van kerkelijke vergaderingen.

Hier is het beginsel, waaruit de Reformatie van de 16de eeuw is voortgekomen, prijsgegeven.

Zo is de breuk verwijd en naar de mens gesproken niet meer te overbruggen.

De stand van zaken in de vrijgemaakte kerken

In de door Gods grote gunst vrijgemaakte kerken is echter de situatie ook allerminst rooskleurig. Er is wel een bedrijvig leven in deze kerken sinds de vrijmaking. Het oog is

er gescherpt voor allerlei afval in onze naoorlogse wereld en daartegen is scherp positie gekozen ook in het stichten van verschillende gereformeerde organisaties, vaak niet zonder dat daarvoor grote offers zijn gebracht.

Maar ze zijn geteisterd door vele onenigheden, o.m. tot uiting komend in alle mogelijke kerkelijke procedures, die zich soms jaar in jaar uit voortsleepten en van de ene generale synode tot de andere, waardoor o.m. deze synodes een langdurig leven gingen leiden met alle bezwaren van dien.

De eenvoud van het christelijke geloofsleven was blijkbaar al spoedig zoek. Allerlei theorieën over de kerk en haar reformatie en over doorgaande reformatie werden opgeworpen en vormden onderwerp van debat en polemiek; werden ook gehanteerd als criterium voor het „goed-vrijgemaakt” zijn. Het geestelijk leven vertoont een sterk intellectueel karakter. Men zweert bij „argumenten” en eindeloos uitgesponnen redeneringen; verdiept zich in eindeloze paparsenreeksen en weet zich niet vrij te houden daarin van een schadelijk perfectionisme. De kerkelijke rapporten en besluiten leggen daarvan een welsprekend getuigenis af.

In dat alles openbaart zich een machteloosheid, die ondanks de loodzware ernst, waarmee dit alles geschiedt, niet te verontschuldigen is. We zijn veelszins op de verkeerde weg.

—o—

De broeders zijn ons onvergetelijk, sprak prof. K. Schilder op de synode van Groningen 1946 m.h.o. op de leden van de gebonden kerken. Maar de houding, die we tegenover hen aannamen, heeft van weinig broederlijke zin getuigd. We zijn in hoofdzaak bedacht geweest op de consolidatie van eigen kerkelijk leven en hebben over de gebonden kerken ons weinig druk gemaakt. Ze dienden ons meer als een afschrikwekkend voorbeeld van verval, dan dat we ze hebben zoeken vast te houden. Ook als men in rekening brengt, dat de houding dezer kerken tegenover de onze, ondanks alle betuigingen van begeerte tot hereniging, ronduit treurig is geweest — men benoemde o.m. deputaten voor samenspreking, die tegelijkertijd plaatselijke hereniging hadden na te streven en trachtte zo in onze kerken te infiltreren; men stichtte een kas voor levensonderhoud van overgelopen predikanten — heeft onze houding weinig getuigt van winnende liefde, ook toen het eigen kerkelijke leven zijn beslag gekregen had en samenspreking niet meer dienen kon ons van voortgaande vrijmaking af te houden.

Die harde geest heeft de samensprekingszaak gemaakt tot een twistpunt in onze kerken, die sommigen op een verkeerde weg heeft gebracht. De eis: eerst bekering, dan spreken is nu niet bepaald evangelisch te noemen. Dit twistpunt behoort door de verdere ontwikkeling in de gebonden kerken, nu praktisch wel tot het verleden, maar de wonden, in de strijd toegebracht, schijnen nog na.

Consolidatie van het eigen kerkelijke leven... dat was de grote zaak, waarvoor we ons inzetten. Veel werd er gesproken en geschreven over de ware kerk en in verband daarmee over de aard en betekenis der vrijmaking. Het zich in gehoorzaamheid vrijgemaakt hebben en vrijgemaakt willen zijn was in veler oog niet voldoende: slechts door een bepaalde beschouwing over de vrijmaking kon men zich rechtvaardigen. Zo nam de verwarring en de onrust toe. De zgn. Open Brief

Namens een comité herdenking vrijmaking ontving de redactie van dit blad het verzoek een ingezonden te plaatsen van ongeveer de volgende inhoud:

In Den Haag is op voorstel van één der kerkeraden uit de Kerken van 's-Gravenhage, Rijswijk (bedoeld zal wel zijn de tegenkerk, die daar gesticht is, A.) een comité benoemd, met als opdracht te komen tot een nationale herdenking van het feit, dat de Koning der Kerk een kwart eeuw geleden Zijn Kerken in Zijn grote genade reformatie schonk. In de vijftientig jaren die sedert de Vrijmaking verlopen zijn mocht veel goed werk verricht worden, doch er was vanaf het begin ook veel strijd en moeite, hetgeen zich de laatste jaren toespitste.

Men wil de landelijke herdenking organiseren op 23 augustus a.s. Plaats: het „Circustheater” aan het Gevers Deynootplein in Scheveningen.

Sprekers: Prof. J. Kamphuis met als onderwerp „De geschiedenis der Vrijmaking in de jaren '40”. Dr. C. Trimp: „De ontwikkelingen in het kerkelijk leven tot op heden.”

Dr. Douma: „De ontwikkelingen in onze Kerken en een Schriftuurlijke benadering daarvan in de toekomst.”

De bijeenkomst zal beginnen om 14.00 uur.

Zo heb ik voldaan aan het verzoek van het comité om dit bericht u door te geven.

Ik zal zelf niet gaan. Ik vind het ronduit cynisch om, nu men op alle mogelijke manieren tracht de vrijge-

maakte kerken van hun vrijheid te beroven de Vrijmaking te herdenken. Van een zich houden aan de D.K.O., waarop we ons terecht toen beriepen, is geen sprake meer en in feite is er een binding ontstaan, een onvrijheid der gemoederen, die veel groter is dan 25 jaar geleden. En dan iemand te laten spreken die de moed heeft gehad in een blad gemeentelieden achter kerkeraden weg te roepen, is ook geen blijk van erg goede smaak. Toen ik het ingezonden las werd ik er een beetje misselijk van.

Brieven met de vraag: „Is er dan geen reden tot herdenking?” „Is er geen reden tot dankbaarheid voor wat 25 jaar geleden gebeurde?” behoeven niet gezonden te worden. We weten het antwoord. Maar niet zo.

Amelink

is een — weinig gelukkige — reactie op dit alles. De grote felheid, waarmee er tegen is van leer getrokken, bewijst dat hij echter ergens een pijl in de roos geschoten heeft.

Consolidatie van het eigen kerkelijke leven... zij was natuurlijk noodzakelijk. Maar zij verwordt, als niet bedacht wordt, dat Christus Zijn Kerk vergadert van dag tot dag, in het heden. Dat om met K. Schilder te spreken, niet het instituut, maar het institueren de grote nadruk hebben moet.

De kerk wordt vergaderd, niet door theorieën over de kerk, maar door de levende verkondiging van het Evangelie. De vrijmaking was een terugontvangen van de vrijheid tot de ongehinderde, ambtelijke verkondiging van het zuivere evangelie. Op die prediking moet daarom alle nadruk vallen. De vrijmaking was geen doel, maar middel.

Wederkeer tot deze werkelijkheid zou een stap in de goede richting brengen en ons van veel desastreus dilemma's afhelfen.

—o—

Daarbij zou dan in het geloof alle angst afgelegd kunnen worden. Wanneer wij trouw en in eenvoud van hart dat Evangelie verkondigen en belijden, zal de Here Zijn Kerk wel vergaderen. We kunnen dat rustig aan Hem overlaten.

Dat geloof doet ons de zaak van Zijn Kerk Hem in handen geven. We zijn dan minder gespannen. We bedenken dan, dat Gods eigen werk eenmaal volmaakt aan het licht zal treden, maar dat hier nog het onvolmaakte is. Dan hebben we geduld, meer geduld met elkaar. Dan hakken we niet ongeduldig knopen door. Alle overdrijving weren we dan om in moeiten en zwaarigheid juist te taxeren.

—o—

Onze kerken verkeren thans in een breuk-situatie.

Zij moge dringen tot bezinning en kerkelijk onderzoek.

De vreugde van de vrijmakingsjaren, de vreugde van het elkaar kerkelijk uit Gods handen terug ontvangen te hebben, is geheel zoek. De eenheid van de kerk, waarom de bezwaarden in de veertiger jaren hebben geworsteld, wordt niet meer in acht genomen. De generale synode van Hoogeveen heeft de afgevaardigden van „IJmuiden”, die voor een deel door scheurkerken was samengesteld, ontvangen en daarmee art. 28 N.G.B. geschonden.

De Kerkenordering, voor welke onderhouding we in de jaren rondom de vrijmaking nog gestreden hebben, wordt slag op slag geschonden. En generale synodes keuren dat goed.

—o—

De vrijmaking van 1944 rechtvaardigt ons in het heden niet. Zijt gij voor Mij niet gelijk aan de kinderen der Aethiopiërs, o kinderen Israëls? luidt het woord des HEREN. Heb Ik Israël niet uit het land Egypte gevoerd en de Filistijnen uit Kaftor en de Arameeërs uit Kir? Amos 9:7.

De Here geve wederkeer.

En daarin moge iets gezien worden van Gods vergevende genade over ons, waarvan Jeremia eens gesproken heeft met deze woorden: Daarom zie, de dagen komen, luidt het woord des HEREN, dat niet meer zal gezegd worden: Zo waar de HERE leeft, die de Israëlieten uit het land Egypte heeft gebracht, maar veeleer: Zo waar de HERE leeft, die de Israëlieten heeft doen optrekken uit het Noorderland en uit al de landen waarheen Hij hen verdreven had; ja, Ik zal hen terugbrengen in het land, dat Ik aan hun vaders gegeven had, 16:14 en 15.

RECTIFICATIE

In mijn artikel „Wat is er aan de hand?” in het vorige nummer van ons blad, waarvan ik wegens de vakantie de drukproef niet kon corrigeren, staan enkele fouten.

De naam van collega Meester staat daar naast die van ds. Telder en ds. Oosterhoff. Dat berust op een voor mij onverklaarbare vergissing.

Het woord expectatio staat gedrukt als expectutio. Dat berust op een zelffout. G. J.

Gewoonten in Die Gereformeerde Kerk in Suid-Afrika

(Bijzondere correspondentie)

Ik ben met mijn gezin lid van een gemeente van Die Gereformeerde Kerk. Deze kerk heeft een grondslag welke op alle belangrijke punten geheel in overeenstemming is met die van de Gereformeerde Kerken in Nederland (vrijgemaakt). Zij kent gewoon de drie formulieren van enigheid, echter zonder de wijziging van art. 36 N.G.B., zoals deze sinds 1905 in Nederland is van kracht geworden. Het Dordtse kerkrecht fungeert volledig volgens de beginselen van 1618, waarbij de invloed van de staat is vervallen en slechts in middelmatige zaken verband houdende met de plaatselijke omstandigheden verandering is gebracht.

De gereformeerde Afrikaanse levensstijl heeft in de kerken haar eigen karakter. Daarover wil ik iets mededelen.

Voor de kerkdienst begint en ook na afloop daarvan wordt er gelegenheid gegeven tot stil gebed. De gemeente staat tijdens het kerkgebed. De mannen staan tijdens het gebed. Er wordt aan de predikant geen handdruk gegeven voor hij de kansel opgaat, maar indien er een predikant van elders optreedt leest de ouderling van de plaatselijke kerk de afkondigingen en verwelkomt hij meestal de predikant. De psalmen zijn in het Afrikaans berijmd en gezangen kent men niet, want die zijn op grond van het Dordtse kerkrecht sedert 1859 afgeschaft. In plaats daarvan zijn er 50 schriftberijmingen zowel uit Oude als Nieuwe Testament. Tegelijk met de berijmingen of misschien al eerder zijn er nieuwe berijmingen voor een aantal psalmen ingevoerd, doch de synode heeft besloten om de Geneefse melodieën weer in te voeren. Daaraan wordt nu gewerkt. In de Grote Trek toen de Boeren ver het land introkken hebben zij door een wonder Gods wel de gereformeerde waarheid bewaard, maar het psalmgebed heeft in de eenzaamheid daaronder geleden. Men ziet ook hele jonge kinderen en baby's in de kerk. Als zij hinder veroorzaken gaan ze naar de consistorie, waar dikwijls een geluidsinstallatie het mogelijk maakt toch de preek te kunnen volgen. In de warme gebieden worden in de kerk veel luchtverversers gebruikt. Dat is ook wel nodig want hier in Durban is het klimaat vergelijkbaar met Zuid-Italië, doch niettemin is het ongepast in de kerk te verschijnen zonder jasje. De mannen zijn ouderwets-zondags gekleed en van de vrouwen en meisjes wordt verwacht dat zij met gedekten hoofde in de kerk komen. Het geheel schept een eerbiedige indruk. De predikanten dragen geen toga's in onderscheiding van de Ned. Ger. Kerk (die zowel met de synodale kerken als de hervormde kerk in Nederland in correspondentie staat en een collegialistische kerkregering heeft). Daar is veelal het ambtskostuum ook voor ouderlingen nog in hoge ere. De diensten beginnen in verband met het klimaat om 10 uur of half 11 's morgens en om 7 uur 's avonds. 's Avonds ziet men weinig kinderen in de kerk en ook minder volwassenen, ten dele als gevolg van de geografische spreiding van de leden. De kerk van Durban heeft b.v. een buitenwijk in Margate aan de Zuidkust, 80 mijl ver. In de morgendienst wordt de wet gelezen en de geloofsbelijdenis gedaan. De gemeente staat tijdens de belijdenis, die door de predikant wordt uitgesproken.

De catechisaties worden voor of na de morgendienst gehouden. Vanaf het 7e levensjaar gaan de kinderen al naar catechisatie. Men behandelt dan bijbelse geschiedenis, catechismus, geloofsbelijdenis en kerkgeschiedenis en vult op deze wijze het christelijk nationaal onderwijs van staatswege op gereformeerde wijze aan. De dominee heeft meestal

de oudste kinderen met het oog op de belijdenis. Er wordt dikwijls gewerkt met een landelijk rooster, waarin rekening wordt gehouden met de schoolvakanties. Omdat deze in de verschillende provincies verschillend zijn, variëren de lestijden, maar het grote voordeel van deze landelijke regeling is dat bij verhuizing naar een andere provincie of een andere kerk er toch aansluiting in de cursus is. Dit is van groot belang als men bedenkt dat in 1968 meer dan 16% van de kerkleden zijn verhuisd. Het Afrikanervolk is nog steeds een Trekvolk, zou men haast concluderen. Bekwame gemeenteleden worden als catechisatiehulpers aangezocht en zij moeten voorstudie voor hun taak maken. Er is elke zondag een ouderling, die toezicht houdt bij de catechisaties en die ook komt luisteren naar het onderwijs. Pepermunten in de kerk zijn onbekend.

Het Avondmaal wordt als in Nederland gevierd. Men heeft ernstige bezwaren tegen afzonderlijke kelkjes, omdat dit inbreuk maakt op de symboliek van de eenheid der gemeente.

Bij het dopen zitten de doopouders gewoon tussen de gemeenteleden en niet op een gereserveerde plaats. Zij komen naar voren als de predikant met het formulier zover is. De vroegdoop is ongebruikelijk.

Het huisbezoek geschiedt volgens art. 23 Kerkenorde steeds voor het Avondmaal, dat hier „nagmaal” heet, dus vier keer per jaar. De wijkouderling komt als regel alleen, tenzij het gezin bijzondere zorg vereist. Bij het gebed op huisbezoek staan de mannen en jongens. De diakenen fungeren meestal ook als collectanten en als commissie van beheer. Voor eenvoudige zaken zijn er dikwijls kerkeraadsvergaderingen voor of na de kerkdienst.

Volgens de wetten van het land treedt de predikant als wettelijk huwelijksbevestiger op. Hij moet daartoe van te voren bij de landdrost een klein examen in huwelijksrecht doen.

De Theologische Hogeschool in Potchefstroom is de eigen school der kerken. De hoogleraren zijn voor bepaalde vakken tevens professoren van de Potchefstroomse Universiteit voor Christelijk Hoger Onderwijs, waarvan het bestuur uit leden van de gereformeerde kerken bestaat.

De algemene synode, eens in de drie jaar, wordt altijd in Potchefstroom gehouden kennelijk om geografische redenen. De afgevaardigden kunnen vanwege de afstanden meestal de naweken niet naar huis en trachten dus spoedig het agendum af te werken. Sommige zaken worden daardoor eerder naar studie-deputaten voor een volgende synode verwezen dan dit in Nederland het geval is. Het voordeel van dit uitstel van beslissing is dikwijls dat de volgende synode goed gefundeerde en bestudeerde rapporten over moeilijke kwesties ontvangt voor zij een aanvang neemt. Zo benoemde de synode van 1967 deputaten voor bestudering van o.a. het diakenambt, adoptie, echtelijke en buitenechtelijke verhouding, catechisatie, samenspreking met andere kerken, kerkmuziek, kerkorde, Herziene k.o. synodale kerken in Nederland, art. 36 N.G.B., positie veldprediker enz. Belangstellende of belanghebbende kerkleden kunnen zich natuurlijk ook tot deze deputaten wenden.

De openingsreden van de algemene synode zijn in 1967 afgeschaft, omdat:

„a. Openingsredes is nie noodsaaklik vir die goeie orde van kerklike vergaderings nie.

b. Dit is kerkregtelik misplaas by kerklike vergaderings. Dit is 'n vermenging van ter-reine van tweërlei soort van saamenkomste.

c. Dit skep gevare by kerklike vergaderings soos dat:

I. dit nie aan die ordelike kerkregtelike opsig oor die leer onderworpe is nie;

II. dit in die versoeking stel om die agenda van die vergadering te prejudiseer en 'n stemming van bevooroordeeldheid te skep.

d. Dit is nie 'n ekonomiese besteding van tyd nie. Waar dit nie noodsaaklik is nie, kan die tyd wat daarvoor afgestaan word, gebruik word om deegliker oor die agendasake te besin, sonder dat daar gehaas word oor sekere sake ter wille van die tyd."

Door deze werkmethode duurt een synode meestal korter dan een maand.

De handelingen van de synode zijn niet strikt chronologisch, maar geven in haar tekst een onderwerpsewijze volgorde, waarin de rapporten volledig zijn opgenomen. Dit

maakt de raadpleging aantrekkelijker dan dit in Nederland het geval is.

Ik hoop dat de lezers hierdoor enige indruk gekregen hebben van het gereformeerde leven in Zuid-Afrika, dat evenmin als in Nederland zonder gebreken is, maar waarin gelukkig nog veel gereformeerde levensstijl gevonden wordt en een oprecht begeren, dat het in de Kerk van Christus toegaat, zoals Hij ons geleerd heeft.

Ik dank de redactie hartelijk voor de plaatsruimte, die zij heeft willen afstaan en spreek de wens en de begeerte uit, dat in de toekomst de gereformeerde kerken in Nederland en in Zuid-Afrika, die trouw willen zijn aan de belijdenis van het Woord van God, elkander zullen mogen vinden.

Constructieve alternatieven

Een poging tot opening van perspectief Geen dorre vlakke maar een hof

Wie het is gaan zien, dat de unieke band tussen Christus en de mensen, die in Hem geloven, niet toelaat dat een mens of een vergadering van mensen op aanmatigende wijze als een soort tussen-instantie gaat fungeren, zal goed doen zich af te vragen hoe het komt dat een dergelijke situatie kan ontstaan.

Het zit hem helemaal in de mens, zoals die van huis uit is.

Als aanhanger van het christelijk geloof wil hij wel meedoen aan het afschaffen van mythen en heiligen, maar hij wil ook van de partij zijn als het erom gaat nieuwe mythen en heiligen in het leven te roepen. De mens is toch zo hardleers. Als hij niet echt geestelijk stenen uitgraaft, laat hij alleen maar valkuilen achter.

Doctrinair en apodictisch

Dat funeste eigen-gezag-laten-gelden gaat altijd gepaard met een complete argumentatie, voor een groot deel ontleend aan de denkwereld van kerkvaders en theologen.

Reeds vroeg was dat merkbaar in de christelijke kerken. Heel sterk kwam dat naar voren in de laat-middeleeuwse praktijk en in het thomistische streven alles in één systeem onder te brengen.

Loyaliteit aan het instituut vóór alles, zo werd de redenering; de kerkelijke hiërarchie dient onder alle omstandigheden geëerbiedigd te blijven.

Luther is die geweldige spanning tussen de christelijke gemeente-als-gebeuren en de kerk-als-systeem teveel geworden. Hij heeft zich als zovelen voor en na hem te pletter gelopen tegen een muur van onbegrip en onwil. De puntige wetgeleerden plegen als specialisten met hun absolute en exclusieve zekerheden geen oog te hebben voor het geheim van de christelijke godsdienst dat gelegen is in het gehoor geven aan het Evangelie en voor het karakter van de christelijke gemeente als gemeente van de levende God.

Een sprekend voorbeeld heel dicht bij huis.

Bij de totstandkoming van de „Verklaring van 1905” werd het in de gereformeerde wereld als een doodgewone zaak beschouwd dat op de synode werd uitgesproken dat die verklaring ook nodig was „om de weg voor de verdere ontwikkeling van de theologie open te houden...” Welk een macht werd daarmee aan de theologie en aan de theologische formuleringen toegekend!

In de vrijmaking (als beweging ingezet)

Enkele tientallen jaren later was heel speciaal de binding aan specifieke elementen van het scholastisch denken de oorzaak van een bittere strijd, die in de vrijgemaakte kerken helaas spoedig leidde tot een revanchistische mentaliteit. Doordat alles zich voornamelijk bleef afspeelen in de sfeer van de contraverse

synodaal-vrijgemaakt en verder weinig binnen de gezichtskring kwam, kregen die kerken de uiterlijke kenmerken van een reactiegroep, waarin een ultra-rechtse visie de toon begon aan te geven. Logisch gevolg hiervan was dat de vrijgemaakte kerken zich opgingen werpen als de enige kerken, die op besliste en geloofwaardige wijze op de aanduiding „waar” aanspraak zouden mogen maken.

In dat licht is, naar ik meen, het nadrukkelijk spreken (tot in „Opbouw” toe) over de synode van Hoogeveen als over „de generale synode van onze kerken” te beschouwen als een stuk welwillendheid teneinde te voorkomen dat opnieuw een basis wordt gelegd voor het aannemen van een reactie-houding. Zo beschouwd valt dit te respecteren. Is de intentie evenwel een andere, namelijk dat de bedoeling voorziet te blijven mikken op ultra-rechts in structuur en presentatie, dan wordt het een hoogst bedenkelijke zaak.

P. Aalbersberg

De consequentie van Hoogeveen is immers, dat de kerken, die in de greep van die synode gevangen zijn geraakt, zullen meegaan in de uitgestippelde richting. Sneller dan voorheen. De synode heeft zich volledig in een versterkte positie gemanoeuvreerd, waar de niet-vrije-kerken, naar ik verwacht, steeds gedeceerder omheen zullen gaan staan. Een leidende laag, die goed bedacht is op de krampachtige bevestiging van eigen denkbeelden, zal de koers voortdurend aangeven. Een harde koers. Bij het fanatieke af.

Situatie-tekening

Het begrip situatie-tekening is nogal eens opgedoken in de vrijgemaakte gelederen.

Welnu, hier is zo'n tekening, gemaakt door ds. D. Zemel: „Gevangen was men in de geest van het piëtisme. Men stond zeer gereserveerd tegenover grote of niet al te kleine kerken. Daar kon eigenlijk de Heere niet gevreesd worden. In Breda en in Rilland-Bath o.a. werd onder meer het echte overblijfsel gevonden. De deur werd opengezet naar de hiërarchie van predikant en/of kerkeraad over het volk van God. Daartegen hebben vooral de Zeeuwse kerken gestreden. Al is hun strijd niet bijzonder gewaardeerd, zij hebben nochtans de voorpostengevechten geleverd van de slag, die nu fel is opgelaaid.” Dat is het dan.

Het is in elk geval duidelijk en wie blijft speculeren op een andere gezindheid bij hen, die deze taal neerschrijven, verspeelt zijn eigen bewegingsvrijheid en verzuimt te doen waartoe de vrije kerken geroepen zijn.

De eeuwige hof Gods

Vergeet nooit dat er een hof is waar de Christus der Opstanding met de Zijnen wandelen wil. Die was er ook ter plaatse, waar Hij gekruisigd is.

Maria werd niet geleid naar het levenloze lichaam. Integendeel, zij vond zichzelf gekniel voor de onsterfelijke Zoon van God. Toen veranderde het uur van haar diepste smart in een nieuw begin.

Er zijn mensen, die door de kerkstrijd wrokkend en verbitterd zijn geworden: zij zien alleen maar de kale heuvel van de scheldplaats.

Maar er zijn ook mensen, die geleerd hebben met Christus te verkeren in een tuin met bloemen.

Het gebied van de kerkelijke worsteling kan veranderen in een plaats van licht en vreugde, van hoop en vrede, maar dan zullen wij ons niet moeten laten ophouden door hen, die ons alleen maar willen vastkluisteren aan hetgeen praktisch geen groeikracht meer heeft.

De evangelische verkondiging zal „door het hart” van de toehoorders moeten gaan. Wij leven zo oppervlakkig. De radeloosheid van het geschrokken geweten is meer dan alle theologie. Dan begrijpen wij ook de onvoorstelbare vriendelijkheid in de uitnodiging Gods om tot Hem te komen. In het opwekken van de Gekruisigde zei God niet alleen maar JA tot de gehoorzame Zoon en Zijn offergang, maar ook tot ons: de schuldigen, die Christus Zijn broeders noemt.

De verwondering en de vreugde daarover kunnen de christelijke gemeenten redden. Dat moet zichtbaar en hoorbaar zijn voor de wereld rondom.

Worden wij allen in het nauw gedreven om dat te ervaren?

En misschien zouden wij daarmee op de weg zijn gebracht, waar God op ons wacht, opdat Hij niet iets in ons kan doen en iets met ons kan beginnen. Hoe prachtig schilderde ds. F. van Deursen Onze Heiland als een man op aarde, waar niemand mee weg liep. Als zo'n door en door eenvoudige en zo'n door en door nederige Man. De profetie van Jesaja is in Hem geheel vervuld: „Hij had geen gestalte noch luister, dat wij hem zouden hebben aangezien, noch gedaante, dat wij hem zouden hebben begeerd”. Wilt u dit bijbelwoord, aldus ds. Van Deursen, vooral serieus nemen?

Slotconclusie

Willen wij die weg op? De weg van de openheid naar al Gods kinderen. Dan komen alle broeders binnen ons bereik en alle christelijke gemeenten, zowel boven als beneden de Moerdijk, worden zichtbaar omdat ons gezichtsveld zoveel breder is geworden.

Of kunnen wij niet loskomen van het uniforme, staan wij liever in het gelid en reageren wij liever op commando met daarbij nog een stuk nationale trots?

Heeft de geschiedenis ons dan niets geleerd? Helemaal niets?

De tijd zal het leren.

Bilthoven.

NEGENENTWINTIGSTE VERANTWOORDING GIFTEN BIJBELS BROEDER VAN DEN BERG

Sedert de vorige verantwoording mocht ik ontvangen voor dit doel: f 50,— van H.v.d.S. te D. (886888); J.H.B. te W. (1218201) f 10,—; J.D. te L. (storting) f 10,—; A.A.R. te U. (1568212) f 20,—; W.G.F.v.H. te V. (1093165) f 10,—; C.W.A. te S. (482200332) f 25,—; A.B.D.v.d.M. te E. (1150380) f 10,—; W.G.F.v.H. te V. (1093165) f 10,—.

Bij elkaar geteld f 145,—.

De vorige verantwoording eindigden we met een bedrag van f 9.430,64. Dat brengt het totaal op f 9.575,64.

Hartelijk dank! Giften voor dit doel kunnen overgemaakt worden op postgiro 59480 van de Amro Bank N.V. te Schoonhoven t.g.v. H. Amelink, met als bijschrift: „Bijbels br. van den Berg”. A.

INGEZONDEN

(„Trouw”)

VRIJGEMAAKTEN GAAN VRIJMAKING HERDENKEN

Den Haag — Er heeft zich een Comité Herdenking Vrijmaking gevormd dat zich voorstelt te komen tot een nationale herdenking van het feit, dat de Koning der Kerken een kwart eeuw geleden Zijn Kerken in Zijn grote genade reformatie schonk. Hierbij wordt bedoeld op de op 11 augustus 1944 te Den Haag gehouden vergadering waarop — in verband met de conflicten in de gereformeerde kerken — de acte van vrijmaking of wederkeer werd voorgelezen; deze bijeenkomst wordt wel beschouwd als het begin van de vrijmaking (die geleid heeft tot het ontstaan van de vrijgemaakte gereformeerde kerken). Voorlopig stelt men zich voor op zaterdag 23 augustus in Den Haag een herdenkingsbijeenkomst te houden.

Eindhoven, 26-9-'69

„Vrijmakingsherdenking, èn gebed om vrijheid!

naar Ps. 126.

1. Wanneer de Heer uit 's „binders” macht, 't juk dragend Sion vrijheid bracht en dat verlost' uit nood en pijn, scheen 't ons een blijde droom te zijn. Wij lachten, juichten, onze tongen... ze dankten 's Heeren Náám, èn zongen! Bevrijd hief men éénparig aan: „De Héér heeft ons wat gróóts gedaan!”
2. God had bij ons wat groots verricht; Hijzelf had onzen last verlicht! Hij had ons van het juk ontdaan dat ons gebukt, geknècht deed gaan. Het volk, bóven Gods Woord gebónden, had door Hèm vrijheid weer hervónden! En wat heeft het ermee gedaan nu een kwart eeuw is hééngestaan?
3. Mijn God, wat is 't een droevig feit; wéér is er dwang, onénigheid in Sion; wéér is 't 's mensen hand die met een zèlfgemáákte band Uw kind'ren bindt en bant en wègzendt; meéddógenloos zich van hen áfwendt. Vermeende ijver voor Uw Kerk verblindt Uw volk, maakt 't woeden stèrk!
4. Heer, zie het lijden van Uw Kerk! Het geldt Uw Naam, Uw eer, Uw werk! Bréék toch die „krácht der dwáling” af! Scheidt toch het kóren van het káf! Neem toch de schellen van de ogen; dat wij weer sáám Uw Naam verhógen! Breng ál Uw kindren weer bijéén, dóór 't woeden van de boze héén!
5. Die nú bedrukt met tranen zaait, zal juichen als hij vruchten maait. Wénend gaat hier de zaaier vóórt; Vertróuwend op Uw héérlijk Wóórd ziet hij reeds, zónder ramp te schrómén, U met verlangen wéderkomen Die, vól erbarmen, 't láátste uur Uw schoven saambrengt in Uw schuur!

A. Roos

TWEEMAAL HELPEN

Waarom gaat het

in „Tweemaal helpen”? Om schavuiten? De ander? Om u of mij? De as van het helpen wordt niet gevormd door schavuiten, de ander, u of mij. Wanneer dat het geval was dan ging het alleen om een beetje medemenselijkheid, zo op de wijze van de tollenaar en de heiden in Matth. 5 : 46 en 47. De spil van ons

helpen is onze Heere Jezus. Hij is de inhoud en het doel van ons helpen. Tot uiting komend ook in de onderdelen.

Zo kon iemand schrijven: „Elke inzameling is nog geen kollekte”. De kollekte op zondag. Waarom? Zijn antwoord is: „de zondag toch is de herinneringsdag aan de opstanding van onze Heer Jezus. Hij heeft toen zoveel gegeven, dat we blij zijn iets te mogen terugdoen.” Hierbij gaat het niet om een inzameling. Als zodanig wordt aangewezen „de emmeractie voor 't geestelijk gehandicapte kind”. Wat een medemenselijkheid! Wat een enthousiasme!

Toch was dit maar een inzameling en geen kollekte. Eerst wanneer de diakenen rondgaan, eerst wanneer u op onze feestdag iets geven mag, —

eerst dan dankt u: „Christus heeft zooveel voor mij gedaan, fijn dat ik nu iets terug kan doen!”

Om onze renterekening

In de veelsoortige nood van Zijn kinderen wil Hij geholpen worden. Ook, en misschien juist wel daarom, in de ander die mijn vijand is. Wijs dan niet af en sluit niemand buiten, want ze horen er allemaal bij.

Het elkander helpen heeft alles te maken met onze onderlinge zielzorg. Wie karig is in het helpen, die mag slechts weinig rente verwachten. Paulus omschrijft het in Philip. 4 : 17 als volgt: „Niet dat het mij om de gave te doen zou zijn, maar het is mij te doen om de opbrengst, die als een tegoed op uw rekening aangroeit.” Deze conclusie trekt hij na eerst te hebben opgemerkt: „Ik vermag alle dingen in Hem, die mij kracht geeft. Toch hebt gij er goed aan gedaan te delen in mijn verdrukking; want gij hebt mij een en ander maal ondersteuning gezonden.”

Ook tijdens vakantie

Wie het jaarverslag over 1968 heeft gelezen, zal tot de conclusie moeten komen dat het werk van de Stichting, ja, nee, niet het belangrijkste, maar toch wel een heel belangrijke arbeid is. Daarom durf ik met vrijmoedigheid te herinneren aan de afspraak, gemaakt in het eerste vragen voor de uitbreiding: vergeet deze arbeid in uw vakantie niet. Daaraan gedenkend kunnen we met vrijmoedigheid Paulus naspreken: „Mijn God zal in al uw behoeften naar Zijn rijkdom heerlijk voorzien, in Christus Jezus.”

Verantwoording

We hebben gesproken over een tekort van rond f 148.000,—. Momenteel kan gezegd worden, dat met inbegrip van de toegezegde bedragen, de kop eraf is en dus gedaald zijn tot rond f 100.000,—. We zijn nog ongeveer een half jaar verwijderd van het gereed komen van de uitbreiding. Zullen we bij de opening het Paulus kunnen nazeggen: „Nu is alles voldaan en ik ben rijkelijk voorzien; alles is aangezuiverd”? Dit zegt dan niet ik of een ander persoon, doch dit zeggen wij, u en ik, en „wij” kunnen het zeggen omdat het in deze arbeid gaat om de eer van onze Heer en Heiland en daarmede om onze eer, om de eer van u en mij.

Ontvangen werd o.a. van de kerk te Aalten f 45,—; Bedum f 1.000,—; Gouda f 540,—; Maastricht f 50,—; Pernis f 250,—.

Aan felicitatiegiften: 1 van f 2,50; 2 van f 10,— en 1 van f 25,—; „bedankje” voor verslag, f 10,—; Een steentje voor uitbreiding f 5,—; vakantiegift(je) f 5,—; gespaarde stuivers van een huismoeder f 12,—; G.V. „Oteor” en J.V. „Kleine Kracht”, Hoek, coll. jaarverg. f 45,—; Vrouwenver. Oosterwijk-Zuid, Groningen f 10,—.

Verder de volgende giften: 2 van f 2,50; 3 van f 5,—; 7 van f 10,—; 1 van f 15,—; 6 van f 25,—; 1 van f 50,—.

Totaal ontvangen van 16-6 t.m. 30-6: uitbreiding: particulieren f 122,—, kerken f 2.773,95, giften particulieren f 330,—.

Met meer dan gewone belangstelling gaan we met elkaar uitzien naar uw reactie. Collecten en giften kunnen worden overgemaakt op postrekening nr. 52325 t.n.v. Stichting Gereformeerde Kinderbescherming te Ede.

VOORDELIG

bent u uit in het naseizoen.
Diverse Bungalows vrij
tegen zeer lage prijzen.

Bungalowpark

„ACKERSATE”

Voorhuizen, Harremaatweg 26, tel. 03429-1274

HERHAALDE OPROEP

ZALK (bij Zwolle en Kampen)

Het bestuur van de Chr. Nat. School
vraagt

een onderwijzer

bevoegd voor j en r en met belangstelling
voor de nieuwere didactiek.

Ned. Herv., Geref. (vrijg.) of Chr. Geref.
Mooie nieuwe school met de modernste
leermiddelen.

Prettige bevolking.

Tevens gevraagd

EEN TIJDELIJKE LEERKRACHT

voor zolang de vacature duurt.

Voor brieven en inlichtingen:

J. C. v. Rietschoten, h.d.s., Burg. v. Vleutenstraat 10,
Zalk, telefoon 05203-223.

Wie kan mij helpen aan het boek
van C. Rijnsdorp

„MIJN VADER MIJN VADER”,

waarvan in 1947 de tweede druk
is verschenen.

J. Bolland, Dalweg 22, Den Haag.

Meisje, 25 jaar, wil graag
corresponderen met een

CORRESPONDENTIEVRIEND

van ongeveer de zelfde leeftijd.
Wie schrijft?

Brieven onder nummer 15869 bureau „Op-
bouw”, Slotlaan 220, Zeist.

HET WEEKBLAD KERKNIEUWS

onder redactie van

W. C. F. Scheps en drs. N. Scheps
geeft 22 augustus in een nummer van dubbele
omvang een uitvoerige documentatie over
de Vrijmaking in 1944 en 29 augustus een
verslag van de herdenking in Den Haag en
een persoverzicht.

Deze nummers zijn afzonderlijk
verkrijgbaar resp. voor f 1,— en
f 1,50. Beide nummers samen voor
f 1,25. Wie zich per 1 oktober
abonneert, ontvangt niet alleen de
nummers van september, maar
ook deze twee nummers gratis.

Abonnementsprijs f 4,35 per kwartaal.

Adres administratie:

Postbus 2100, Den Haag, telef. 070-838372.
Postrekening 1534121.

AAN DE KERKERADEN VAN DE GEREFORMEERDE KERKEN GESTELD BUITEN HET KERKVERBAND

Op de vergadering van de „buiten het kerk-
verband” gestelde kerken gehouden te Utrecht
op 10 mei jl., werd de wenselijkheid bespro-
ken om een adreslijst in de vorm van een
jaarboekje van deze kerken samen te stellen.

Voorzover daaraan nog niet is voldaan
worden de kerkeraden verzocht, een opgave
te verstrekken met de gegevens samengesteld
zoals voorheen gebruikelijk was voor het
„Handboek van de Gereformeerde Kerken”
aan ondergetekende, daarvoor door de ver-
gadering aangewezen.

W. Kaper,
van Lynden van Sandenburglaan 16
te Utrecht.